

מסורת הש"ס

(א) שנת מנ: [מוספתה
שנת פי"ד ה'י"ז]. (ב) שנת
מנ: ק"ז. (ג) שט"ה מה'
(ד) מנכ"ה פ' י' תש"ה,
(ה) צנעור ערך סדר ד'
חמ"ה וז"ל הסדר פ' ג' ג'ון
י' אומרים ש"ה עשה
גנדי ערך לפיך נקד"ה סדר
א' שיה עשה כלי שרד
כגון מנזרות, (ו) [שנת ג'
וע"ה], (ז) כ"ה: וגבי רוח
כמ"ה, מחילת ד"ה הכה,
(ח) ווע"ה מוס' ב"ק ס':
ד"ה קמ"ל,

תורה אור השלם

- ע"ק נסמכתו מבין
מפני ימיו אה"ה ג' ק"ה
תהלתו תמיד;
- ג' נודך והשליכי
והוא על שפ"ה קנה כי
קא"ה ויט"ש את דור
עברתו: ויחזיקו לו כט
כ"ה א"ש נשמת רוח
באפיו מכל א"ש
ב"ק"ה מות;
- בראשית יב
אם מפתחת יקרא
הגב' ויהי וימ' א"ן לו
דמים: שמו כב א'
והי יוד א"ש על רעהו
להרגו בערמה מעם
מזבחי תקנהו למות:
שמות כא יד

גליון הש"ס

רש"י ד"ה וז"ל הדרה
לא פורש ל' ע"י נכוח
כה: רש"י ד"ה מלך שמת
ליה ויט"ש: ש"ה ד"ה ולא
סעל מוכיח אם התחיל
בעבודתו: ע"י גרש"י מות
יב: ד"ה טע"ה ויזל וע"ה:

הגהות הב"ה

(א) ג' לא לריכ"ה אלא
ל' יהודה בן לוי:
(ב) רש"י ד"ה ושמאלו כו'
דלם רוב שפ"ה ישראל
אבל: (ג) ד"ה א"ס רוב
כו' על מחנה דאי שנה
להאכילו וכו' על מחנה
גמי לא ספיק: (ד) ד"ה
יחיי כו' לשם גירות לא
מלך לחיוביה לישראל
לשומי: (ה) ד"ה גוי מוך
וד"ה אפילו תימא ל'ל
קודם ד"ה הכי גרסינן:

מוסף רש"י

אחת גריו: אמת מראש,
ילת רש"י מחילה, נדחו
לשנה לריש"ה כמו גוי מוך,
שער ראשן תלשי וגלי
ראשן (טוס"ה מזה):

תוס' ישנים

אמר רב פפא דאבא"ר
בבב"ה וז"ל הוה מני
למינקט לענין [שלא]
להחיותו א"ל במחנה על
מחנה מזה להחיותו. אבל
גבי רוב ישראל לא הוה מני
למינקט להחיותו, כיון
דלפילו במחנה על מחנה
למנוח על רוב ישראל להחיותו,
אלא ויבוא נקט דלפילו להחיותו
לא אכידה שיש בגוי עבירה כמו ששני בסנהדרין [שו"י] לא
יחזיר על רוב ישראל להחיותו, אפילו אם רוב ישראל ישראל, אבל להחיותו אין כל כך עבירה (דעתן) (דעתן)

ושמאל אמר לפקה עליו אם הגל קאמר דלס רוב ישראל (ו)
אכל במחנה על מחנה לא וי"ש ברוב כותים: אינו ק"ה דלמך
אפילו ברוב כותים מפקחין: למאי הילכתא. הוה כותי אליבא דשמאל
כיון דלמך מפקחין עליו כל שכן דמנא להחיותו ולמאי הילכתא הוה
כותי: להאכילו נבילות. עד שגדל
ויקבל עליו גירות: א"ס רוב ישראל
ישראל למאי הילכתא. הוה ישראל
ברוב ישראל טפי ממחנה על מחנה
(א) אי שלל להאכילו נבילות במחנה
על מחנה לא ספיקין ליה: לנוקין.
שור של ישראל שנגח של כותי פטור
ושור של כותי שנגח של ישראל צ"ל תס
צ"ל מועד משלם נוק שלם ושל ישראל
שנגח של ישראל תס משלם חצי נוק
מועד משלם נוק שלם: אי נימא
דנגחיה מורא דידן לפורא ידיה.
וקאמרין דמחייבין ליה לשלומי: נייסי
רבי. דישאל הוא ונשקול וכל זמן
שלא טבל צבית דין לשם גירות לא
מניין (ו) לישראל לחיובי לשומי:
פלגא. משלם ישראל אידך פלגא ספק
הוא וזה חוטא נוק שלם כדן כותי
אמר ליה אייתי ראייה דללא ישראל אלא
ושקול: מאי קאמר. כל הני ספיקי
דקמיני מאי אמו לשאמועינן: שמינין
א"ס המס. לחזר המעורבת דליכא
איסור אלא טלטול: אבל הכה. כי
לא שרית ליה לפקוחי מאי אית ליה
למעיד דמיהוי איסורא דלורייא
דנשיה הא מקמי הך: עד היכן הוא
נודק. א"ס דומה למת שאינו מוז
אכדיו עד היכן הוא מפקח לדעת
האמת: עד חוטמו. וא"ס אין חיות
בחוטמו שאינו מוליד רוח ודאי מת
וינחיתו: הכי גרסינן אמר רב פפא
מחלוקת מלמטה למעלה. מחלוקת
הדק תנא דמר אמר עד לכו ומר
אמר עד חוטמו מלמטה למעלה
שמואלא דרך מרגלותיו מחלה וצודק
והולך כלפי ראשו דמר אמר צלצו יש
לחזקין א"ס יש צו חיות שנשמתו
דופקת שם ומר אמר עד חוטמו
דומינן דאין חיות ניכר צלצו וניכר
בחוטמו: (א) גוי נודק. ומר הוא
שער הראש: אפילו תימא אלא שאלו.
נני קבירא ליה עד חוטמו: ולוי
הסדר. * לא פורש לי מהו: ושפיכות
דמים. שהותר לצעל בית לשפוך
דמו של זה להלל ספק נפשו עבירה
חמורה היא ששטממת את הארץ
דכתיב (עמדבר לה) ולא טממת את
הארץ גבי פרשת רוחקין: וגורם
לשינה ספספסלק. דכתיב (ס)
אשר אי שוכן בתוכה לא א"ס כמנאמו
איני שוכן וגבי רוחא כתיב: * מעם
מוצאי. א"ס כהן הוא שצא לעבד
עבודה: ולא מעל מוצאי. * א"ס
המחיל בעבודה אין מפסיק ללא
לדון אלא משלים עבודתו:
אבל

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

פה.

ולפ"ק הג' אינו בן. אומר ר"י דהיינו טעמא דאין הולכין
צפוקו נפש אחר הרוב משום דכתיב (ויקרא יח) וחי
בהם ולא שימות בהם שלא יוכל לצוא בשום ענין לירי מיתת ישראל:
להאכילו נבילות. לא הוה מני למימר שלא להחיותו משום
דלפילו מחנה על מחנה אינו חייב
להחיותו דשוקא ברוב ישראל אמרינן
לא שאל להחיותו:

להחיותו דא"ב אבדתו. הא דלא
קאמר להחיותו דקאמר
רב לעיל פירש רש"י דלשמאל אלטרין
דסבירא ליה דלפילו לפקח את הגל
בשנת אין הולכין אחר הרוב כל שכן
להחיותו וא"ע. דסבירא ליה לשמואל
(צ"ג דף ע"ה) אין הולכין בממון אחר
הרוב כפי מילי היכא דלתיב לדיה
צדשות צעלים כמו מוכר שור לחבירו
ונמנא נגמון אלא הכה דלא אלא
לדיה צדשות צעלים אוליין צמר
רובא (י) ובכמות סוף פ"ק (דף ע"ו):
פירש דרצותא נקט אפילו להחיותו לו
אכידה דליכא עבירה גדולה דאמר
(סנהדרין דף ע"ו): המחויר אכידה לבתי
עליו הכתוב אומר למען ספות הרוה
את הנמלה וגו' ואפי' הכי מחזיקין
היכא דליכא רוב ישראל וכל שכן
להחיותו דליכא עבירה כולי האי
דמפרנסין עניי כותים עס עניי ישראל
מפני דרבי שלום [גיטין ס"א]:

להחיותו דא"ב אבדה. אלא מחנה
על מחנה לא דלמך ליה
אייתי ראייה דישאל את ואחזיר לך:
צריכא דנגחיה תורא דידה
תורא דידן. תימא לי דהוה
מני למימר כולוה לנוקין א"ס רוב
ישראל דנגחיה מורא דידן
למורא דידה מחנה על מחנה ישראל
דנגחיה מורא דידה למורא דידן ולא
משלם נוק שלם אלא ניחא למימר
חידוש כלל חד:

אבא שאול אומר מטיבירו.
הקשה רבינו תס דצפוק
המפלת (גדף דף סה). תניא אחיה שפיר
מרוקס אלא שאלו אומר מחילת צרייתו
מראשו ועוד הקשה דלא התם משמע
דלא איירי אלא בגדול האכידה
וצקוטנ דקא מסיים עלה שמי עיניו
כשני טיפין של צבוב וכו' להכי גרס
ר"ת מחילת צרייתו כרשון פירוש יוס
שנגמר מחילת צורמו הוה כל גופו
גדול כסלעס דעמרגמינן רשונה
וכן פירש צנעור [עךך רשון]:
עס

ורבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך ולוי (הסדר ורבי ישמעאל בנו של
רבי אלעזר בן עזריה מהלכין אחריהן נשאלה זו בפניהם מניין לפקוח
נפש שדוחה את השבת נענה ר' ישמעאל ואמר יאם במחלת ימצא הגנב
ומה זה שספק על ממון בא ספק על נפשות בא (ושפיכות דמים מטמא את
הארץ וגורם לשכינה שתסתלק מישראל ניתן להצילו בנפשו ק"ו לפקוח נפש
שדוחה את השבת נענה ר"ע ואמר (וכי יזיד איש על רעהו וגו' מעם מזבחי
מעל מזבחי ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא להמית
אבל

למנוח דלמרינן צפוק כל תנאי [שנת ק"ה] בן מתוך שאלם כהול על ממון אי שרית ליה אלא לכווי, דהם כיון שאינו מרוד לליל
(לא יבא לליל) לא יבא לליל שנת בשל ממון, אבל כשעורב כהול או יבא לליל שנת אבג טרידיה, אלא בנת או איפסא שנקל
יכול להצילו ובעת כהול לא הוה טרוד, אלא אי לא שרית ליה אבג טרידיה ויעריה יבא לליל.

מחנה על מחנה א"ס חייב להחיותו א"ס כן לא היה זה שם חידוש. וא"ס נאמר דמחנה על מחנה א"ס חייב להחיותו, הוה מני
למנוח על רוב ישראל להחיותו, אלא ויבוא נקט דלפילו להחיותו לו אכידה שיש בגוי עבירה כמו ששני בסנהדרין [שו"י] לא
יחזיר על רוב ישראל להחיותו, אפילו אם רוב ישראל ישראל, אבל להחיותו אין כל כך עבירה (דעתן) (דעתן)

עין משפט נר מצוה

פא א ב ג ד מ"י פט"ו
מהל' אקורי ציאה
ה' כו טו"ש' א"ש' ס'י
ד' טפ"ק ל':
פב ה מ"י פ"ב מהלכות
שבת הלכה יח סמנ
לחון כו טו"ש' א"ש' ס'י
שט ספ"ק ד':
פג ו מ"י פט"ו מהל' שבת
הל' כ"ל סמנ לחון סה
טו"ש' א"ש' ס'י שט ספ"ק
ה':
פד ז מ"י פ"ב מהלכות
שבת הל"ט טו"ש' א"ש' ס'י
שט ספ"ק ד':

רבינו הגנאל

מי ששפלה עליו מפורל
ספק הוא שם ספק אינו
ספק חי ספק מות,
סמך נובדו ספק ישראל
מפקחין עליו. מצאנוהו חי
מפקחין עליו מצאנוהו מת
יניהוהו. אוקמונא אפי'
ל' יהודה בן לקיש
דאמר ששמינן שמצילין
את המת מפני הדליקה,
הוא מורח שאם מצאו חי
ממתו, בודק ומצאו עליונים
מתים לא יאמר שכבר
ח"ר עד היכן בודק עד
ציבורו ויש אומרים עד
חוטמו, בודק ומצאו עליונים
מתים לא יאמר שכבר
מתו התחתונים. מעשה
היה ובודק ומצאו עליונים
מתים והתחתונים חיים.
אמר רב פפא מחלוקת
בשבדק משה למעלה,
שלא יאמר כיון שאין
חיותא בטיבורו כבר מת,
אלא צריך לבדוק עד
חוטמו. אבל אם בודק
ממעלה למטה כיון שבדק
בחוטמו ואין לו חיותא
תוב לא צריך, שנאמר
כל אשר נשמת רוח חיים
באפיו. מניין לפקוח נפש
שדוחה את השבת כו',
אסיקנא בשמאלא דאמר
אשר יעשה אותם האדם
וחי בהם ולא שימות בהן.

תוס' ישנים (המשך)

גיטין [ס"א]. א"ל מפרנסין
עניי נכריש עס עניי ישראל.
וכן נראה לרבינו שאין צריך
להחיותו כיון דליכא פקוח
נפש אלא ברוב ישראל,
והשתא אמי שפיר דלא הוה
מני למינקט במחנה על
מחנה כדי להחיותו, ורבי
דלמך לעיל לא שנו אלא
להחיותו כרב דלמך לעיל לא
שנו [וכי] אלא נקטן החיות
אכידה שהוא חידוש וימר
דפרשיות. לא נצרכה
[א"ל] ד"הי שעה. והא
דלמרינן צפוק שמי דע"י
[וכי] [בן] דלמך שעה לא
חיישין פ"י ומתפלא מן
הגוי וא"ע"י (כ"י) [ד]שאל
וימתנן [למלך], היינו הכה
והסת' לעובדו, כי כאן
מפקחין כדי להחיותו, ושם
מפקחין אותו אולי יחיה.
מתוך שאדם בחובו ע"י
מתו א"א שרית ליה
אבא רבבב"ה. ולא דמי